

Meer banen ondanks coronacrisis

Per 1 april 2021 lag de werkgelegenheid in Nederland 1,3 procent hoger dan op 1 april 2020. Door deze toename komt de totale werkgelegenheid in Nederland uit op ruim 9,1 miljoen banen. Deze groei is groter dan in het voorgaande jaar, ondanks de vooraf verwachte gevolgen van de coronacrisis. Alleen de horeca liet een forse daling van het aantal banen zien. Het aantal vestigingen nam tussen 1 april 2020 en 1 april 2021 toe met ruim 82.000, een groeipercentage van 4,6 procent.

Dit blijkt uit cijfers van LISA, het landelijk databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaalde arbeid wordt verricht. Samenvoeging van de gegevens, de kwaliteitsborging en publicatie van de cijfers wordt verzorgd door de Stichting LISA. Met het onderzoek is de 26^e jaargang voltooid. Dit maakt LISA een unieke datareeks van ruim een kwart eeuw aan landelijke werkgelegenheidsinformatie op vestigingsniveau.

Werkgelegenheid en de coronacrisis

Vanaf maart 2020 kreeg Nederland te maken met vergaande maatregelen om de verspreiding van het coronavirus in te dammen. Voor sommige bedrijven betekende dit dat zij hun activiteiten moesten stopzetten of aanpassen. Op de peildatum van 1 april 2020 was de impact van de coronacrisis op de werkgelegenheid nog beperkt. Wel werd in sommige sectoren (kortlopende) dienstverbanden van uitzendkrachten stopgezet (bijvoorbeeld in de schoonmaakbranche en horeca) en werd minder gebruik gemaakt van oproepkrachten. De verwachting was dat de langdurige beperkende maatregelen gevolgen zouden hebben voor de werkgelegenheid. In de loop van het jaar werd duidelijk dat de regelingen van de overheid om bedrijven te ondersteunen effectief waren in het behoud van werkgelegenheid in veel sectoren. Er zijn sectoren waar de arbeidsinzet gemeten in uren wel gedaald is, het totaal aantal banen echter is een jaar na het begin van de coronacrisis niet gedaald maar juist toegenomen.

Banengroei toegenomen

Het aantal banen per 1 april 2021 bedroeg ruim 9.105.000. Dit zijn er bijna 118.000 meer dan in april 2020, een groei van 1,3 procent (zie figuur 1). Deze groei is minder groot dan in de periode 2015-2019 (met groeicijfers tussen de 1,4 en 2,6 procent) maar groter dan in 2020 (+0,8 procent).

Al jaren neemt het aantal vestigingen sterker toe dan het aantal banen. Ook in 2021 is dat zichtbaar: de groei van het aantal vestigingen tussen 2020 en 2021 bedroeg 4,6 procent, een toename van ruim 82.000 vestigingen. Het totale aantal vestigingen komt uit op bijna 1,9 miljoen in 2021.

De toename van het aantal vestigingen is voor 90 procent afkomstig van vestigingen met 1 werkzame persoon. Het aandeel van deze groep vestigingen is met 1,2 procentpunt gestegen naar 74,5%. Dit betekent dat driekwart van alle vestigingen bestaat uit eenmanszaken, zzp'ers, freelancers en kleine zelfstandigen.¹ Deze groep is goed voor 17 procent van de totale werkgelegenheid.

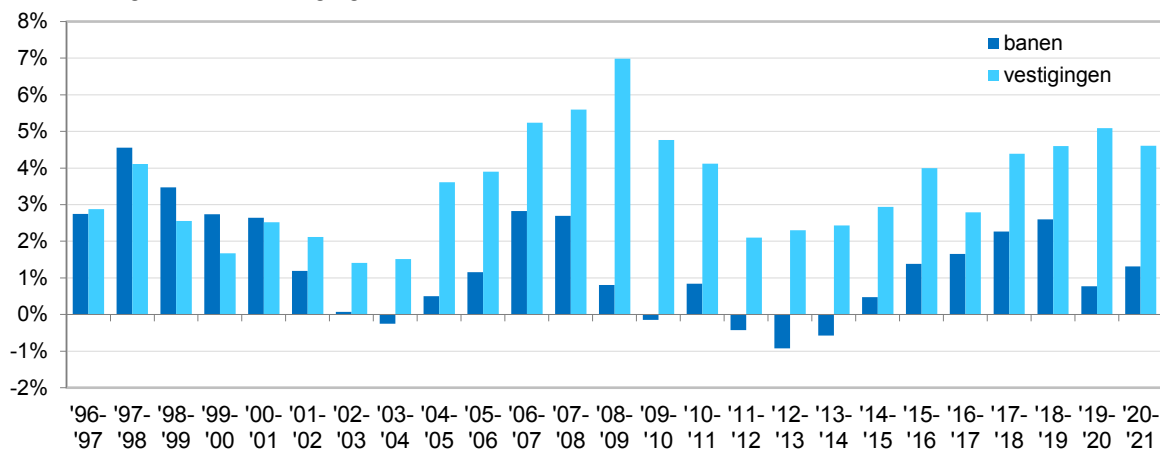
Afname kleine banen

Bij het meten van de werkgelegenheid wordt onderscheid gemaakt naar het gemiddeld aantal gewerkte uren per week. Banen van minder dan 12 uur noemen we kleine banen, vanaf 12 uur spreken we van grote banen. De groei van het aantal grote banen bedroeg 1,7 procent ten opzichte van 1 april 2020. Sinds de start van LISA in 1996 was er vrijwel altijd sprake van een toename van het aantal kleine banen. In 2021 was er juist sprake van krimp, met 0,9 procent. Dit is deels te wijten aan de afname van het aantal banen in de horeca, een sector waar relatief veel contracten voor een klein aantal uren zijn.

¹ Zie ook dit artikel over de groei van het aantal ZZP'ers: <https://www.ioresearch.nl/actueel/verdieping-zzpers-in-25-jaar-tijd/>

Figuur 1

Ontwikkeling banen en vestigingen sinds 1996

Bron: LISA 2021

Zorg, handel, bouw en onderwijs groeien, forse krimp in horeca

Tabel 1 toont de ontwikkeling van het aantal banen per sector. De grootste groei in absolute zin is te vinden bij de zorg. In deze sector nam het aantal banen toe met bijna 41.000, de grootste groei sinds 2009.

Hoewel de zorg ook in de afgelopen jaren flink groeide, is nu ook een effect van de coronacrisis zichtbaar: de bedrijfsklasse waar onder andere GGD's in vallen groeide met ruim 4.700 banen (+21,5%). Bij de GGD's is een grote groei aan uitzendkrachten geweest voor de werkzaamheden op test- en vaccinatielocaties.

Ook in de handel nam het aantal banen toe, met ruim 23.500 banen. Deze groei is grotendeels afkomstig van werkgelegenheid bij webwinkels en supermarkten. Bij winkels voor mode daalde het aantal banen.

Net als vorig jaar valt de ontwikkeling in het onderwijs op. Het aantal banen in deze sector nam tussen 2020 en 2021 toe met 3,1 procent, iets sterker dan in 2020 en 2019 (+2,8%). Een groot deel van deze groei is te vinden in het hoger onderwijs (ruim 5.000 banen) en in de categorie met huiswerkbegeleiding/remedial teaching en diverse soorten coaching (4.500 banen).

Tabel 1

Aantal vestigingen en banen in Nederland naar sector (2021)

Sector	vestigingen absoluut	banen			
		absoluut	% in totaal	Groei abs. 2020/2021	Groei % 2020/2021
landbouw & visserij	75.470	223.160	2,5%	-1.770	-0,8%
industrie	75.580	931.300	10,2%	-1.100	-0,1%
bouw	198.320	522.220	5,7%	14.980	3,0%
handel	292.490	1.585.500	17,4%	23.540	1,5%
transport	53.280	465.030	5,1%	2.390	0,5%
horeca	68.620	425.320	4,7%	-17.100	-3,9%
informatie & communicatie	101.880	345.230	3,8%	8.300	2,5%
financiële instellingen	16.550	212.690	2,3%	1.680	0,8%
zakelijke diensten	464.080	1.404.120	15,4%	15.870	1,1%
overheid	3.250	467.620	5,1%	10.810	2,4%
onderwijs	108.430	633.400	7,0%	19.000	3,1%
zorg	196.030	1.455.990	16,0%	40.810	2,9%
cultuur & recreatie	108.500	229.560	2,5%	-1.610	-0,7%
overige diensten	103.110	204.340	2,2%	1.900	0,9%
Nederland	1.865.590	9.105.460	100%	117.680	1,3%

Bron: LISA 2021

Na het onderwijs kende de bouw de hoogste groei (+3,0%). Dit is minder dan in 2019 (+4,5%) maar hoger dan in 2020 (1,9%). Werk in de bouw kon tijdens de periodes met beperkende maatregelen grotendeels doorgang vinden dankzij een noodprotocol voor de bouw. Ook lijkt de bouw geprofiteerd te hebben van verschuivingen in het bestedingspatroon van huishoudens. Uitgaven voor vakanties, reizen en horeca moesten noodgedwongen worden beperkt. Een deel van deze vrijkomende middelen werd besteed aan investeringen in de eigen woning, bijvoorbeeld voor verduurzaming of om thuiswerken beter mogelijk te maken.²

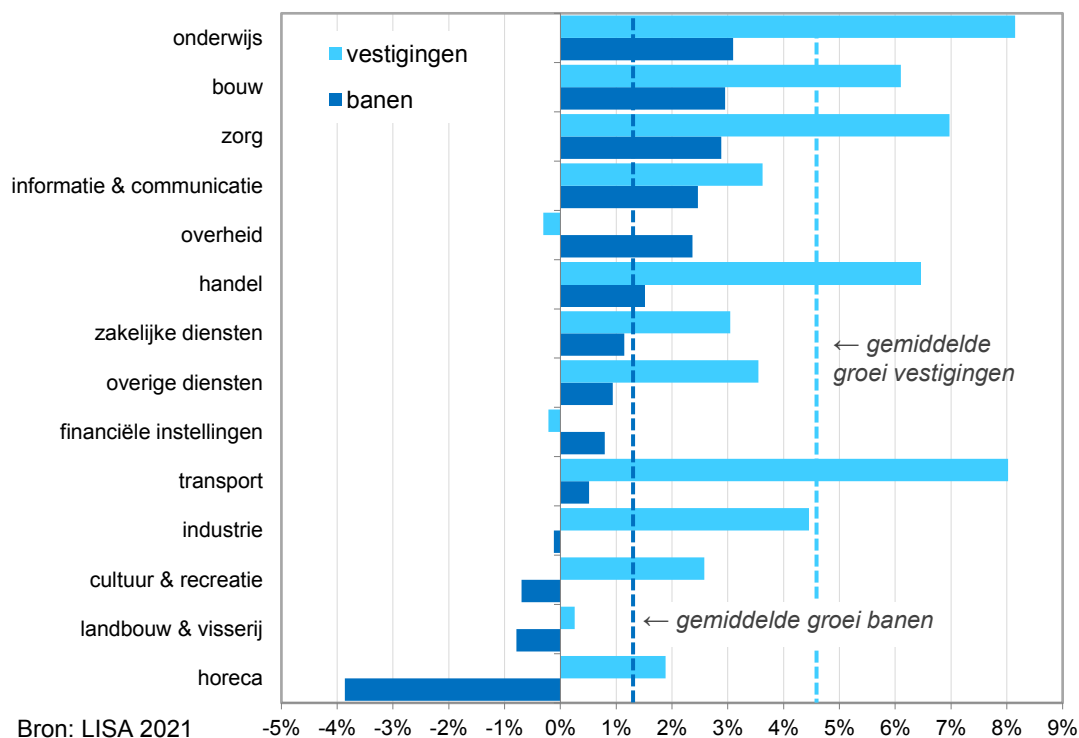
De enige sector met substantiële krimp in 2021 is de horeca. In deze sector nam het aantal banen af met ruim 17.000, een krimp van 3,9 procent (zie figuur 2). Deze daling is grotendeels te verklaren door de verplichte sluiting van horecagelegenheden gedurende grote delen van 2020 en het begin van 2021. De sector wordt gekenmerkt door een hoog aandeel personeel met flexibele contracten waarvan het dienstverband werd stopgezet. Veel personeel heeft werk gevonden in andere sectoren en is niet teruggekeerd in de horeca na de versoepelingen.³ Ondanks de banenkrimp nam het aantal vestigingen wel toe (+1,9%).

Een andere sector die te maken heeft gehad met de impact van de coronamaatregelen is cultuur & recreatie. Met een lichte krimp (-1.600 banen, -0,7%) lijkt het banenverlies in deze sector mee te vallen. Waar de industrie in 2020 nog een afname van ruim 11.000 liet zien, is de sector nu vrijwel stabiel met een krimp van -0,1%. Dat er in 2021 geen herstel te zien is, hangt mogelijk samen met aanvoerproblemen. De handel met onder andere China ondervond in 2020 regelmatig problemen vanwege de coronacrisis.

De hierboven beschreven ontwikkelingen gelden voor Nederland als geheel. Regionaal kunnen de ontwikkelingen afwijken van dit beeld.

Figuur 2

Ontwikkeling vestigingen en banen naar sector (2021)

² <https://www.eib.nl/nieuws/bouwsector-houdt-zich-goed-staande-tijdens-coronacrisis/>

³ <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2386487-de-horeca-schreeuwt-om-personeel-maar-oud-medewerkers-willen-niet-terug>

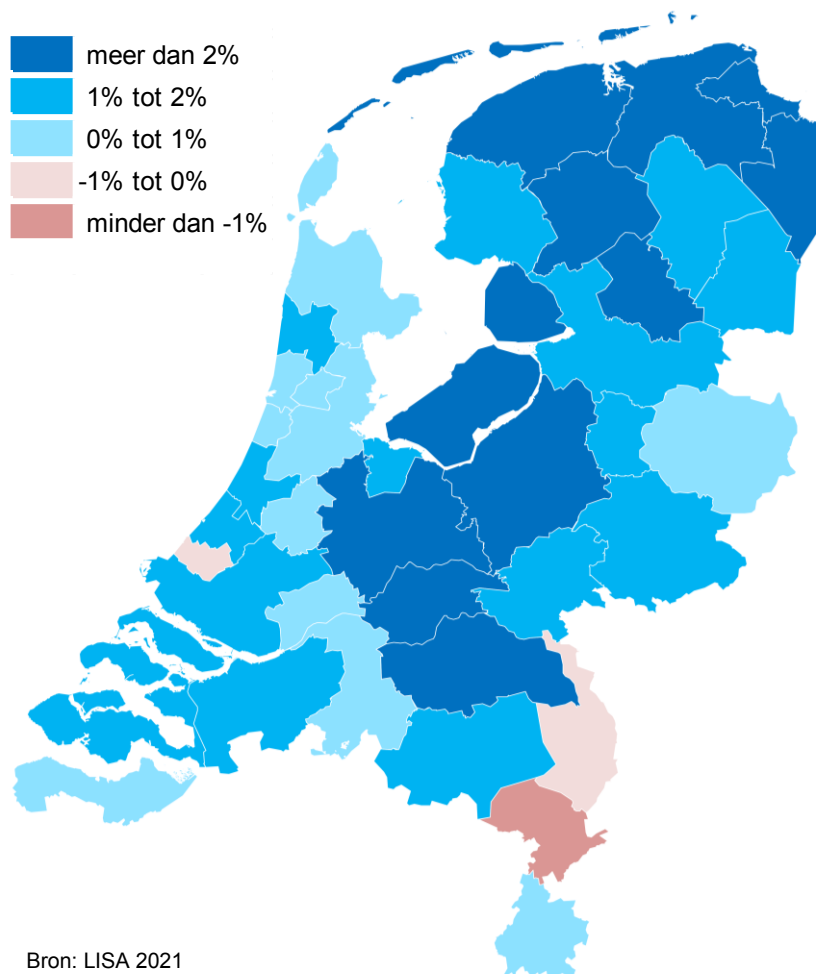
Banengroei in noorden, daling in Limburg

De groei van de werkgelegenheid tussen 2020 en 2021 kwam vooral in het noorden en midden van het land tot stand (zie figuur 3). De sterkste groei was te vinden in de COROP-regio's van Groningen en Friesland. Beide provincies lieten vorig jaar nog een krimp zien van rond de -1 procent. Ook in enkele regio's in het midden van het land groeide het aantal banen tussen 2020 en 2021 meer dan gemiddeld (Flevoland, Utrecht, De Veluwe en Zuidwest-Gelderland).

De grootste afname van het aantal banen vond plaats in de regio Midden-Limburg (-1,7%). In deze regio was er zowel sprake van krimp in de horeca als in de industrie. Met name de industrie is in deze regio relatief sterk vertegenwoordigd. In de regio Delft en Westland kromp het aantal banen met -0,3 procent. Dit is mede een gevolg van de krimp in de (glas)tuinbouw in deze regio.

Figuur 3

Werkgelegenheidsontwikkeling 2020-2021 per COROP-regio

Toelichting:

LISA is een databestand met gegevens vanaf 1996 over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. De kerngegevens per vestiging hebben een ruimtelijke component (locatie) en een sociaal-economische component (werkgelegenheid en economische activiteit). Niet alleen omdat ook vestigingen van de overheid, het onderwijs, de gezondheidszorg en de vrije beroepsbeoefenaars in LISA zijn opgenomen, is dit bestand uniek in zijn soort, maar ook omdat cijfers beschikbaar zijn tot op een zeer laag aggregatieniveau: wijk, buurt en bedrijventerrein. LISA wordt gebruikt door overheden, onderzoeksbureaus en kennisinstellingen ten behoeve van beleid op het gebied van o.a. milieu, veiligheid en regionale economie. Het LISA-bestand is voorzien van de Standaard Bedrijfsindeling SBI 2008. Sinds 2011 is het LISA-bestand bovendien voorzien van informatie uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), zoals xy-coördinaten. Tevens is op vestigingsniveau informatie beschikbaar over productie en toegevoegde waarde.

Meer informatie over de meerwaarde van LISA-cijfers en de wijze waarop de gegevens tot stand komen kunt u vinden op www.lisa.nl. Ook kunt u contact opnemen met dhr. G. Huijgen (tel. 053-2005202) van de LISA Projectorganisatie.